

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

ÚZEMNÍ ODBORNÉ
PRACOVÍŠTĚ
V TELČI

TISKOVÁ ZPRÁVA

Poznejte Telč barokní!

Telč, 4. června 2020

Návštěvníci Telče mají v létě příležitost prozkoumat dosud málo poznanou stránku historie tohoto města známého jako renesanční perla Moravy. Do zdejší bývalé jezuitské koleje se totiž navrátí některé autentické předměty dosahující stáří přes 300 let, které pomohou sestavit obraz doby 17. a 18. století, kdy se Telč stala také díky působení jezuitského řádu významným regionálním centrem kulturního a duchovního života. Na začátku června se otevírá tříměsíční výstava Telč a jezuité. Řád a jeho mecenáši.

TELČ A JEZUITÉ, ŘÁD A JEHO MECENÁŠI

Přijměte pozvání k nahlédnutí do stránek barevně ilustrovaného personálního katalogu jezuitské koleje v Telči, seznamte se s nejdůležitějšími osobnostmi rektorů, kazatelů, zpovědníků, duchovních rádců. Poznejte vztahy jezuitů a jejich donátorů. Vnímejte sílu místního kultu k Panně Mari Telčské či kultu misionáře Františka Xaverského. Nechte zapůsobit krásu dochovaného liturgického vybavení. Otevřete zásuvku lékárenské skříně, nahlédněte do útroeb lékárenských stojatek. Nechte promlouvat mimořádně bohatý fond drobné sakrální architektury na Telčsku, kapličky, boží muka, sochy, které byly svědky procesí. Rozhrňte oponu jezuitského divadla, přeneste se do atmosféry barokních slavností patronky města Telče sv. Markéty. Poznejte Telč barokní.

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

ÚZEMNÍ ODBORNÉ
PRACOVIŠTĚ
V TELČI

Výstava, která je organizována jako vyvrcholení a zakončení pětiletého projektu **Telč a jezuité, řád a jeho mecenáši**, představí dosud málo probádanou oblast telčské historie související s působením jezuitského řádu, který je dodnes zahalen řadou mýtů a polopravd. „V průběhu výzkumu se nám dostávaly do rukou desítky předmětů, mezi nimiž byly nejen cenná umělecká díla, ale také zajímavé kulturně-historické doklady života jezuitů i obyvatel Telče. Rozhodly jsme se alespoň některé z těch autentických artefaktů zpřístupnit široké veřejnosti.“, upřesňují autorky koncepce výstavy Kateřina Bobková-Valentová z Historického ústavu AV ČR a Petra Hnilicová z Národního památkového ústavu v Telči. V tomto záměru autorkám výstavy vyšlo vstříc Ministerstvo kultury, za jehož finanční podpory byl celý projekt realizován v rámci Programu na podporu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity (NAKI II), když podpořilo změnu její koncepce z původně plánované banerové výstavy.

Za možnost vystavit autentické předměty vděčí organizátoři řadě (nejen) regionálních institucí, které se na výstavě podílejí formou zápůjček exponátů ze svých sbírek, jedná se především o Muzeum Vysočiny Jihlava, pobočku v Telči a Římskokatolickou farnost Telč. K prezentaci dochovaných archiválií přispěly Státní okresní archiv Jihlava, Moravský zemský archiv v Brně, Národní archiv a další paměťové instituce. Zásadní byla také volba vhodných výstavních prostor v Telči. Rozvinula se tak spolupráce s Univerzitním centrem Telč, které dnes sídlí v budově bývalého jezuitského probačnického domu. Některé exponáty se tak v podstatě navrátí „domů“. To je případ portrétu Františka Retze z cyklu jezuitských generálů ze sbírek Muzea Vysočiny Jihlava, pobočky v Telči. Celý soubor byl vloni prohlášen kulturní památkou a restaurovaná podobizna Pražana Retze bude veřejnosti zpřístupněna poprvé.

Základ tematických celků mapujících život a působení jezuitů tvoří předměty nepochybně spjaté přímo s Telčí, které většinou pocházejí ze sbírek v regionálních institucích. Expozici autorky doplnily o další exponáty, které mají sice volnější vztah k jezuitům či regionu, ale vhodně doplňují a utvářejí představená témata. „Například se dochovala část původního vybavení kolejní lékárny. Jedno malované repositorium (skříň pro uchování surovin) bude na výstavě k vidění. Téma jezuitské lékárny by však nemohlo být prezentováno pouze lékárenskou skříň a případně nádobami, které představují péči o tělo, neboť v baroku byla většina nemocí, jak bychom dnes řekli, psychosomatického původu. Při léčení a předcházení nemocem se neužívala pouze přírodní léčiva, ale spoléhalo se také na pomoc světců. Proto je toto téma prezentováno společně s tzv. duchovní apatykou. – Návštěvník si bude moci prohlédnout barokní škapulíř, loretánskou čepičku a další předměty lidové zbožnosti“, vysvětluje Hnilicová.

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

ÚZEMNÍ ODBORNÉ
PRACOVIŠTĚ
V TELČI

Návštěvník výstavy se seznámí s dějinami telčské koleje a probačního domu Tovaryšstva Ježíšova a jeho významem nejen pro zdejší region, ale i celou českou řádovou provincii. Výstava přinese vhled do života zdejší komunity a zejména do způsobu prožívání tzv. třetí probace – závěrečné fáze formace mladých jezuitských kněží, pro kterou byl zdejší dům zřízen. Odhalí, jak jezuité ovlivňovali náboženský život ve městě i okolí a zásadně určovali výchovu a vzdělávání mládeže. Věnuje pozornost rovněž mecenášům řádu, neboť bez jejich podpory by zde konané dílo K větší slávě Boží nevzniklo.

Výstavní projekt umožňuje na jednom místě a ve vzájemných souvislostech prezentovat vzácně dochované předměty většinou uměleckořemeslného charakteru, jež dokumentují sloužení liturgie, organizování duchovních slavností, chod škol a semináře či provozování lékárny. Architekturu, mobiliář kostelů i drobné sakrální stavby představuje reprodukcemi dobových plánů, fotografiemi dnešního stavu, a především jedinečnými 3D vizualizacemi, které ukazují současnou podobu, ale i historickou rekonstrukci bývalé jezuitské koleje, řádového kostela Jména Ježíš a farního kostela sv. Jakuba.

Připravena je také rozsáhlá doprovodná publikace výstavy – kritický katalog, který sestává z odborných studií a katalogových hesel s bohatým obrazovým materiálem.

Téma telčské jezuitské knihovny se ukázalo natolik širokým, že dalo vzniknout samostatné výstavě: „*Návštěvníky srdečně zveme rovněž k nahlédnutí do telčské jezuitské knihovny, která otevře své dveře v prostorách premonstrátské kanonie v Nové Říši v termínu 21. 6. – 4. 10. 2020*“, doplňuje autorka také partnerské výstavy Kateřina Bobková-Valentová.

---

*Pětiletý projekt **Telč a jezuité, řád a jeho mecenáši** měl za úkol poznat a popsat fungování řádu v Telči, vztah majitelů panství, členů jezuitského řádu, představitelů katolické církve a městské komunity. Národnímu památkovému ústavu se partnery v řešení projektu staly Ústav teoretické a aplikované mechaniky Akademie věd České republiky a hlavní koordinátor projektu Historický ústav Akademie věd České republiky. Projekt byl uskutečněn na základě finanční podpory v rámci Programu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity na léta 2016 až 2020 (NAKI II, kód DG16P02M043).*

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

ÚZEMNÍ ODBORNÉ
PRACOVÍŠTĚ
V TELČI

Výstava Telč a jezuité. Řád a jeho mecenáši se veřejnosti otevře v Univerzitním centru Masarykovy univerzity v Telči od 11. června do 13. září 2020 (slavnostní zahájení 10. června). Vstup na výstavu je zdarma.

Organizátoři připravují také řadu doprovodných a edukačních programů. V souvislosti se současnou situací a hygienickými předpisy budou tyto programy a podmínky účasti na nich, zveřejněny později.

Pro další informace o projektu navštivte www.jezuitetelc.cz.

Krátce o jezuitském řádu

Tovaryšstvo Ježíšovo (Societas Iesu) neboli jezuitský řád patří k nejvýznamnějším řeholním společenstvím římskokatolické církve. Bylo založeno sv. Ignácem z Loyoly v roce 1534 a schváleno papežskou kurií roku 1540. Do českých zemí přicházejí první jezuité roku 1556 na pozvání císaře Ferdinanda I. Skupina, kterou vyslal do Prahy sám zakladatel řádu, přišla z Říma přes Vídeň. V neklidných časech stavovského povstání (1618-1620) bylo Tovaryšstvo z řádových domů vypuzeno (Klementinum, Jindřichův Hradec, Český Krumlov, Chomutov), aby se po bitvě na Bílé Hoře na naše území vrátilo. V období následné rekatolizace se stalo silným nástrojem vládnoucí habsburské dynastie v zápase s nekatolíky. Hlavní náplní řádu vždy byla a je pastorační a misijní činnost, jeho členové však také výrazně vynikli na poli vzdělávání, vědy i obecně kulturního působení. Postupem času na našem území vznikla síť jezuitských řádových domů a česká provincie se osamostatnila (1623) z rakouské provincie, pod níž původně české země spadaly. Klíčovou úlohu ve vzdělávání hrály univerzity v Praze a Olomouci. Tím se Tovaryšstvu podařilo zastávat monopol v oblasti vysokého školství, čímž si vysloužili nevraživost jak mezi dalšími řeholními řády, tak i u špiček církevní hierarchie. Důležitým aspektem souvisejícím s jejich činností byla i správa mnoha poutních míst. Roku 1773 bylo Tovaryšstvo Ježíšovo zrušeno výnosem papeže Klementa XIV. Jedním z hlavních důvodů byl dalekosáhlý vliv řádu a jeho rostoucí světská i církevní moc. Řád byl následně obnoven roku 1814 papežem Piem VII. a tzv. druhé Tovaryšstvo působí dodnes.

Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Telči, je jedním ze čtrnácti krajských pracovišť NPÚ. Jeho úkolem je naplňovat v Kraji Vysočina poslání odborné instituce památkové péče dané zákonem o státní památkové péči, např. zpracovávat odborné podklady pro rozhodnutí výkonných orgánů, poskytovat konzultace a odbornou pomoc vlastníkům kulturních památek při jejich obnovách a sledovat stav památkového fondu na území kraje. Pracoviště v Telči také zpracovává návrhy na prohlásování věcí či objektů za kulturní památky a podílí se následně na jejich evidenci. Spravuje dokumentační sbírky plánů, fotografií a dalších odborných podkladů ke kulturním památkám, vede veřejně přístupnou knihovnu, vydává sborník Památky Vysočiny, organizuje cyklus přednášek

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

ÚZEMNÍ ODBORNÉ
PRACOVIŠTĚ
V TELČI

Rodinné stříbro – Památky kolem nás a provádí archeologické průzkumy. Další informace najdete na <http://www.npu.cz/cs/uop-telc>.

Kontakt:

Mgr. Petra Hnilicová, NAKI „Telč a jezuité, řád a jeho mecenáši“, NPÚ ÚOP v Telči, 778 757 673, e-mail:

hnilicova.petra@npu.cz

Ilona Ampapová, prezentace a práce s veřejností, NPÚ ÚOP v Telči, 724 663 511, e-mail:

ampapova.ilona@npu.cz